

Ekonomická pohádka:

O NENAŽRANÝCH PRELÁTECH

Hana Lipovská

Slovo „restituce“ znamená „navrácení do původního stavu“. Kdo sledoval jednání o zdanění finančních náhrad církvím, ten musel mít pocit dokonalého navrácení naší země a Sněmovny do původního stavu před rokem 1989. Smutnější než celkový výsledek hlasování je však neustálé opakování stále stejných chyb, omylů a lží.

Lidský mozek se není schopen zabývat příliš vysokými ciframi. Ne nadarmo napsal nositel Nobelovy ceny za fyziku Richard Feynman, že zatímco dříve se velká čísla nazývala astronomická, v době nepředstavitelných státních dluhů bychom je měli nazývat čísly ekonomickými. Když řekneme, že v roce 2017 dostaly všechny církve působící na území České republiky dohromady 5,5 miliard korun ze státního rozpočtu, nepředstaví si člověk uvyklý hospodaření s patnácti tisíci měsíčně takřka nic. Když stejnou částku srovnáme třeba s ročními příjmy České televize z koncesionářských poplatků (5,6 miliard korun), už se má naše představivost čeho chytit. Srovnání s veřejnoprávní televizí je ostatně v mnohém praktické. Hlavní zpravodajskou relaci České televize sleduje denně průměrně 683 tisíc diváků starších 15 let. K Římskokatolické církvi se při posledním sčítání lidu hlásilo 1,2 milionů obyvatel. Průměrné mzdové náklady v Katolické církvi jsou zhruba poloviční oproti nákladům na pracovníka České televize. Vysokoškolsky vzdělaný farář působící v menší obci dostává měsíční mzdu zhruba 18.000 Kč, tedy něco jako dnes už příslovečná prodavačka; měsíční příjem arcibiskupa je přibližně osmkrát nižší než příjem ostatních držitelů klíčů k českým korunovačním klenotům.

Z pohádek o nenažraných prelátech okrádajících ubohý lid dnes patří k nejoblíbenějším ta „O zlé Církvi, která neplatí daně“. Vyjdeme-li z výročních zpráv osmi českých a moravských diecézí, pak „daně neplatící církev“ odvedla v roce 2017 na daních asi 124 milionů korun. Jen na samotné dani z příjmu přitom poslala do státní kasy zhruba osmkrát více než český Google. Dalších nejméně 380 milionů pak zaplatila na sociálních a zdravotních odvodech, neboť patří (například spolu s firmou Siemens) k největším zaměstnavatelům v České republice. Průměrně tak Katolická církev vrátí do státní kasy ročně asi 500 milionů korun, tedy plnou čtvrtinu částky, kterou dostává v rámci splátky

náhrad a státního příspěvku. Opět pro srovnání: příspěvky ze státního rozpočtu uhrazené čtyřem politickým stranám a hnutím, které hlasovaly pro zdanění finančních náhrad (ANO 2011, KSČM, ČSSD a SPD), činily v roce 2017 celkem 312 milionů korun.

Co však oni nenažraní preláti pro českou ekonomiku dělají? Mimo jiné provozují téměř stovku škol po celé republice. Tři z devatenácti církevních gymnázií se umístila v první desítce nejlepších českých škol podle srovnání dle výsledků státní maturitní zkoušky, v pěti krajích patří církevní gymnázia do trojice nejlepších. Ta samá nenažraná církev poskytuje v rámci provozu Charity České republiky své služby 144 000 „klientů“. Ve zdravotnických zařízeních, hospicích a domovech pro seniory pečuje o ty, kdo už dávno nejsou cílovou skupinou ani marketérů, ani politiků. Církev totiž plnila úlohu sociálního státu mnohem dříve (a mnohem lépe) než jej socialisté vymysleli.

Druhá oblíbená pohádka používaná ke strašení zlojajnými církevníky se jmenuje „Kterak Církev k majetku přišla“. V obecném povědomí (de)formovaném čtyřiceti lety komunismu si Církev majetek buď „nakradla od chudých rolníků,“ nebo alespoň „získala kupčením s odpustky“. O poznání nudnější realitu však zrcadlí vůbec první známá dochovaná česká věta zapsaná ve 13. století na zakládající listině litoměřické kapituly: „*Pavel dal jest Ploskovicích zemu, Vlach dal jest Dolas zemu bogu i svatému Ščepánu se dvěma dušníkoma, Bogučejú Sedlatú.*“ Církev na našem území od samého počátku získávala majetek především z darů věřících, což je ostatně praxe přežívající do současnosti. Lze samozřejmě zpochybňovat vlastnické právo poukazováním na temnou minulost, a to i využitím zkreslených historických nepravd ve stylu „upálili jste nám Husa, vezmeme vám les“. Tato metoda je ovšem stejně nesmyslná, jako kdyby byla výše koncesionářských poplatků v roce 2019 posuzována činností Československé televize během normalizace.

Církevní restituce, jakkoli nutně kompromisní a nedokonalé, mají jednu podstatnou výhodu: poslední státní příspěvek dostanou církve vyplacený do roku 2030 a poslední splátka za nevrácený majetek bude uhrazena do roku 2042. Poté už budou české církve hospodařit jen samy za sebe. Nevěřící či ateista proto nebude muset platit podprůměrnou mzdu venkovskému kaplanovi, ale bude moci dále posílat své dítě na církevní gymnázium, stonat v církevní nemocnici a – bude-li mít alespoň trochu štěstí – důstojně zemřít v církevním domově pro seniory. Místo zlých nenažraných prelátů tak bude moci dále financovat pouze veřejnoprávní televizi, divadelní představení a vrcholové sportovce šířící slávu České republiky na kolbištích celého světa.

Řada poslanců zjevně hlasovala pro komunistický návrh s jakýmsi lehkomyšlným spoléháním se na už osvědčený Ústavní soud, který prý protizákonný zákon stejně zruší. Neuvědomují si však, že boj proti církvím není bojem proti oněm barvotiskovým prelátům ve vyšíváných ornátech a zlatých kočárech. Je v prvé řadě bojem proti starým, nemocným, odstrkovaným lidem – proti těm, o které se církve v rámci své vedlejší činnosti starají.

Jakkoli je sociální role církví důležitá, není jejich jediným a už vůbec ne hlavním úkolem. Hodnotu onoho nezměřitelného a nezávažného „absolutna“ – vlastní pastorační činnosti – ovšem ekonom odhadnout neumí. V uplynulých dvou tisíciletích však Církev mnohokrát prokázala, že umí žít v chudobě i v bohatství, v podzemí i v palácích, že dokáže hospodařit s málem a přitom dělat mnohé. Laciný boj o restituce tak zůstane především nesmrtelným svědectvím o nevyčísitelné zlobě těch, kdo se třesou strachem před svými padajícími volebními preferencemi.

Text mírně upraven, ilustrace jsou redakční